

CURTEA DE APEL SUD
Sediul Comrat

Republica Moldova, mun. Comrat, str. Lenin, 177
email: caco@justice.md; Tel.: /+373 298/ 23 446
www.instante.justice.md

27 februarie 2025 dosarul № 1r-19/2025 nr. 1-23126608-05-1r-30012025 /34

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

Vă expediem sesizarea avocatului Șcheau Igor în interesele părții vătămate Șpac Alexandr în privința controlului constituționalității tezei din art.364¹ alin.(10) Cod de procedură penală al R.M., Legea nr.122-XV din 14.03.2003 (în vigoare la data de 16.08.2024) în legătură cu examinarea cauzei penale în privința lui Munteanu Ion, învinuit în comiterea infracțiunii, prevăzută de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal RM.

Anexă: pe 53 file

JUDECĂTOR al
CURȚII DE APEL SUD,
SEDIUL COMRAT
ex. Mutaf T.

ANDREI MIRONOV

Atenție! Acest document conține date cu caracter personal, prelucrate în conformitate cu prevederile Legii nr. 133 din 08.07.2011 «Privind protecția datelor cu caracter personal». Acest document nu se supune publicității. Operațiunile efectuate cu acest document fără drept în acest sens se sancționează în conformitatea cu cadrul normativ al Republicii Moldova.

12:00
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA
Intrare Nr. 609
"05" "03" 2025

27

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 364 IND. 1 ALIN. (10) COD DE PROCEDURĂ PENALĂ)
(EXCLUDEREA DREPTULUI DE RECURS AL PĂRȚII VĂTĂMATE, ÎN LATURA SOLUȚIONĂRII ACȚIUNII CIVILE ÎN
PROCESUL PENAL, ÎMPOTRIVA SENTINȚELOR PRONUNȚATE ÎN PRIMA INSTANȚĂ, CONFORM PROCEDURII ÎN
BAZA PROBELOR ADMINISTRATE LA FAZA DE URMĂRIRE PENALĂ)

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

„20” februarie, 2024

AUTORUL SESIZĂRII

(Informații cu privire la autorul sesizării și eventualul său reprezentant)

1. Nume: Șcheau. 2. Prenume: Igor

3. Funcția: Avocat

6. Numele și prenumele reprezentantului*

7. Ocupația reprezentantului

8. Adresa reprezentantului

9. Tel. 10. Fax

11.

.....
* Dacă autorul sesizării este reprezentat/ă, a se anexa o procură semnată de autorul sesizării.

I – OBIECTUL SESIZĂRII

12.

1. Această excepție este formulată de avocatul D-nului Șpac Alexandr, care are calitatea de parte vătămată cadrul cauzei penale cu nr. 2022230205, privind acuzarea lui Munteanu Ion de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) CP al RM.
2. Excepția se referă la lipsirea părții vătămate de dreptul la „un recurs efectiv” în cazul sentințelor judecătorești prin care sunt examinate cauzele penale, în baza procedurii probelor administrate la faza de urmărire penală, în cadrul căroră, în latura civilă, părțile vătămate nu pot beneficia de dreptul la recurs, or art. 364 ind. 1 alin. (1) CPP prevede că: „(10) Sentința adoptată în condițiile prezentului articol poate fi atacată cu recurs, invocându-se doar erorile procesuale și măsura de pedeapsă stabilită”.
3. Constituționalitatea prevederilor în cauză, sub aspectele invocate mai sus, nu a fost verificată de către Curtea Constituțională. Compatibilitatea acestor norme cu art. art. 16 alin. (2); 20 alin. (1), (2); art. 54 alin. (1)-(3) ale Constituției, din câte se pare, în genere nu a fost discutată niciodată. Din aceste motive, nu există piedici de ordin procedural pentru a examina, în fond, prezenta excepție.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

13.

1. În fapt, pe data de 02.03.2023, de SUP a IP Leova, a fost pornită urmărirea penală în cadrul cauzei penale cu nr. 20232300405, privind comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) CP.
2. În cadrul cauzei penale vizate, în calitate de bănuți și ulterior învinuți, au fost recunoscuți: *Navin Evgheni, Munteanu Ion, Vlasă Alexandr*.
3. Prin faptele prejudiciabile comise de cei 3 învinuți (inculpați) părții vătămate Șpac A. i-a fost cauzat prejudiciu material și moral, care până în prezent nu a fost compensat (deloc).
4. În partea lui Munteanu I., cauza penală vizată a fost expediată pentru soluționare, în prima instanță, cu rechizitoriu. Partea vătămată Șpac A. a depus acțiunea civilă în procesul penal.
5. Soluționând cauza penală vizată, în fond, în prima instanță, prin sentința Judecătoriei Cîmășlia sediul central din 27.12.2024 a fost dispus: “Se admite parțial acțiunea civilă înaintată de Șpac Alexandr către Munteanu Ion cu privire la încasarea prejudiciului cauzat prin infracțiune și se încasează din contul lui Munteanu Ion în beneficiul lui Șpac Alexandr cu titlu de prejudiciu moral suma de 30000 (treizeci mii) lei și 500 (cinci sute) lei cheltuieli pentru deplasare la ședința de judecată. În rest, acțiunea civilă se respinge ca neîntemeiată.”
6. În dezacord cu sentința menționată supra, partea vătămată Șpac Alexandru a contest-o, cu recurs, la CA Sud, sediul Comrat, pe rolul căreia se află, în prezent, această cauză penală.
7. Prezenta excepție de neconstituționalitate a fost ridicată în fața instanței de recurs, CA Sud, sediul Comrat (P.I.G.D.: 1-23126608-05-1r-30012025, jud. rap. Valeri Hudoba).

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

14.

1. În temeiul art. 364 ind. 1 CPP: „(10) Sentința adoptată în condițiile prezentului articol poate fi atacată cu recurs, invocându-se doar erorile procesuale și măsura de pedeapsă stabilită”.
2. Consider că art. 364 ind. 1 alin. (10) CPP, exclude, în totalitate, dreptul părții vătămate de a contesta sentințele pronunțate în cadrul cauzei penale examinate conform procedurii în baza probelor administrate la faza de urmărire penală, sau prin folosirea sintagmei „doar” din textul acestei norme procesuale, legiutorul a stabilit că în sentințele vizate pot fi contestate doar în latura penală și doar în partea care vizează „erorile procesuale și măsura de pedeapsă stabilită”.
3. Deci, partea vătămată este practic privată de dreptul la un „recurs efectiv” în cazul sentințelor

pronunțate conform procedurii prevăzute de art. 364 Ind. 1 CPP; în latura civilă.

4. În sensul celor menționate mai sus, norma supusă criticii de constituționalitate contravine art. 16 alin. (2), 20 alin. (1) și (2), 54 alin. (1)-(3) ale Constituției.

Încălcarea art. 16 alin. (2) al Constituției.

1. În temeiul art. 16 alin. (2) al Constituției: „ (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială”.

2. Norma vizată garantează egalitatea subiecților procesuali în fața legii, inter alia în exercitarea unei căi de atac, urmînd a asigura posibilități egale părților, în contestarea unei hotărâri judecătorești.

3. Astfel, limitarea obiectului recursului la doar la “erorile procesuale și individualizarea pedepsei” înlăturînd practic controlul judiciar al instanței de recurs în latura civilă, pe marginea sentinței recurate, este o încălcare a egalității în fața legii, or parte vătămată este exclusă, în raport cu alți subiecți procesuali, în această latura, în dreptul său de recurs.

4. O atare reglementare a art. 364/1 alin. (10) CPP este incompatibilă cu dreptul general al părții vătămate, de a supune recursului o sentința judecătorească în latura civilă, în cazul în care consideră ca acesta îi încalcă dreptul la obținerea unei “satisfacții echitabile” pentru prejudiciul cauzat prin infracțiune.

5. Or, este vădit contrar principiului egalității, de a limita artificial dreptul unei părți în proces de a ataca o hotărâre judecătorească în latura civilă, mai ales în situația în care sumele de bani acordate părții vătămate cu titlu de prejudiciu material și moral sunt cu mult sub necesitățile reparării prejudiciului cauzat.

6. Pe de altă parte, în modul în care este formulată, normă procesuală supusă criticii de constituționalitate este contrară garanțiilor expuse de art. 6 par. 1 al CEDO, care garantează justițiabilului dreptul de a dispune de cel puțin 2 grade de jurisdicție în materie penală. Astfel, în cazul părții vătămate, aceasta dispune de un drept garantat de convenție de a revendica repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune, în contextul examinării cauzei penale. Din această perspectivă, nu există niciun temei și nici o justificare de a deosebi situația părții vătămate în cadrul unui proces examinat conform procedurii speciale în baza probelor administrate la faza de urmărire penală cu cea altor părți vătămate, care evoluează în atare calitate procesuală în cazul unor alte cauze penale care se examinează în alte proceduri, spre exemplu în cazul examinării cauzei penale conform procedurii generale în cazul în care inculpatul nu a optat la examinarea cauzei penale conform art. 364 ind. 1 Cod de procedură penală.

7. Aceasta ar însemna, în cazul examinării unui proces penal ca cel din speță, că partea vătămată urmează a tolera imposibilitatea de a contesta sentința judecătorească în natură examinării acțiunii civile în procesul penal, deși, pe de altă parte, dispune de dreptul de a depune acțiune civilă în procesul penal și de a obține o soluție pe marginea acesteia, în consecință sentința penală devenită definitivă și irevocabilă, în latura soluționării acțiunii civile, după care parte vătămată urmează a sesiza separat instanța de judecată într-un proces civil aparte pentru a examina pretențiile din acțiunea civilă în procesul penal, în contextul în care inculpatul va putea opune părții vătămate sentința cu putere de lucru judecat, atestându-se astfel dificultăți esențiale în realizarea dreptului părții vătămate în restabilirea propriilor drepturi (art. 219-226 CPP).

8. În acest context dreptul intern nu oferă părții vătămate un cadru normativ efectiv în apărarea propriilor drepturi și crează un cerc vicios, prin care părții vătămate îi sunt create obstacole în calea obținerii unei satisfacții echitabile privind repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune.

9. Astfel, se atestă o încălcare a principiului egalității Justițiilor în fața legii raportând situația părții vătămate din prezenta cauză cu situația altor părți vătămate, care evoluează în cauzele penale examinate în procedura generală.

10. Dreptul la două grade de jurisdicție garantat de art. 2 din Protocolul nr. 7 se aplică deciziilor care: se referă la o „infracțiune”; constituie o „condamnare” sau o „declarație de vinovăție” și sunt pronunțate de un „tribunal”.

11. Art. 2 din Protocolul nr. 7, atunci când este aplicabil, garantează o examinare a declarației de vinovăție sau a condamnării de către o „Jurisdicție superioară”. „Jurisdicția superioară” trebuie să exercite control judecătoresc deplin și trebuie să fie considerată „instanță” în sensul art. 6 § 1 din Convenție (*Greco împotriva României*, 2006, pct. 83).

12. În cauza *Zaicevs împotriva Letoniei*, 2007, pct. 54, Curtea a constatat că posibilele căi de atac sub forma unei cereri din partea unui terț adresate procurorului sau a unei cereri adresate președintelui jurisdicției superioare pentru revocarea ordonanței nu îndeplinesc cerințele art. 2 din Protocolul nr. 7 întrucât aceste organe nu sunt considerate a fi o „Jurisdicție superioară” în cadrul sistemului național cu două grade de jurisdicție. CtEDO a ajuns la o concluzie similară în cauza *Greco împotriva României*, 2006, pct. 83-86, în care nu a existat o cale de atac împotriva deciziei pronunțate în primă instanță ca urmare a examinării ordonanțelor procurorului.

13. În cazul în care există dreptul la o examinare în temeiul art. 2 din Protocolul nr. 7, acesta ar trebui să fie efectiv (*Shvydka împotriva Ucrainei*, 2014, pct. 50); pentru ca examinarea să fie eficientă, aceasta trebuie să fie independentă de orice acțiune discreționară din partea autorităților și trebuie să fie accesibilă în mod direct celor interesați (*Gurepka împotriva Ucrainei*, 2005, pct. 59).

14. În latura încălcării dreptului duble jurisdicție în materie penală în cazul părții vătămate, prin prisma art. 2 din Protocolul nr. 7, este relevant că art. 364 ind. 1 alin. (10) CPP exclude integral dreptul părții vătămate de a contesta sentințele pronunțate, în latura soluționării acțiunii civile în procesul penal – deci partea vătămată este lipsită astfel de dreptul la o instanță „ierarhic superioară”.

15. Evident, din motivul că instanța de recurs este limitată în sensul aceleiași norme procesuale în posibilitatea de a supune controlului judiciar sentința contestată, recursul, în această parte, nu este nici efectiv și nici accesibil direct celor interesați;

16. Deci, norma procesual-penală vizată contravine garanțiilor oferite lui Șpac Alexandru, prin prisma art. 2 din Protocolul nr. 7 al CEDO.

17. În temeiul art. 9 CPP: „(1) Toți sînt egali în fața legii, a organelor de urmărire penală și a instanțelor de judecată fără deosebire de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație”.

18. În temeiul art. 14 al CEDO: „Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

19. CtEDO a atenționat clar asupra necesității respectării rigorilor art. 14 al CEDO (cauzele CtEDO: *T.M. și C.M. c. Moldovei*, hotărârea din 28.01.2014, par. 55-64; *Vallianatos c. Greciei*, hotărârea din 07.11.2013, par. 75-92; *Hulea c. României*, hotărârea din 02.10.2012, par. 40-48).

20. Astfel, contrar art. 14 al CEDO raportat la rigorile art. 6 par. 1 al CEDO; prevederile art. 364 ind. 1 alin. (10) CPP, supuse criticii de neconstituționalitate, institute un tratament diferențiat pentru părțile vătămate care evoluează în fața instanțelor de judecată, în cadrul cauzelor penale, examinare conform procedurii prevăzute de art. 364 ind. 1 CPP în raport cu părțile vătămate care evoluează în cadrul cauzelor penale examinate în procedură generală, excluzând practic dreptul la un „recurs efectiv” al acestora, în sensul imposibilității de a contesta sentințele pronunțate astfel, în latura soluționării acțiunii civile în procesul penal – ceea ce atestă o discriminare directă, după criteriul tipului de procedură în care se examinează cauza penală.

Încălcarea art. 20 alin. (1), (2) al Constituției.

21. În temeiul art. 20 al Constituției: „(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție”.

22. Dreptul de acces la o instanță în sensul art. 6 a fost definit în hotărârea *Golder împotriva Regatului Unit*, pct. 28-36. Referindu-se la principiile preeminenței dreptului și interzicerii oricărei puteri arbitrare care susțin Convenția, Curtea a afirmat că dreptul de acces la o instanță era un element inerent al garanțiilor consacrate de art. 6 [*Zubac împotriva Croației* (MC), pct. 76]. Dreptul la un proces echitabil garantat de art. 6 § 1 impune existența unei căi judiciare efective care să permită revendicarea drepturilor civile [*Béleš și alții împotriva Republicii Cehe*, pct. 49; *Naït-Liman împotriva Elveției* (MC), pct. 112].

23. Fiecare justițiabil are dreptul să prezinte în fața unei instanțe orice contestație referitoare la „drepturile și obligațiile sale cu caracter civil”. Astfel, art. 6 § 1 consacră „dreptul la instanță”, pentru care „dreptul de acces”, și anume dreptul de a sesiza instanța în materie civilă, constituie un aspect [*Golder împotriva Regatului Unit*, pct. 36; *Naït-Liman împotriva Elveției* (MC), pct. 113]. „Dreptul la instanță”, la fel ca și dreptul de acces, nu are un caracter absolut: drepturile pot da naștere la limitări, dar nu pot restricționa accesul liber al unui individ într-un mod sau până la un punct astfel încât dreptul să fie afectat în însăși esența sa [*Philis împotriva Greciei* (nr. 1), pct. 59; *De Geouffre de la Pradelle împotriva Franței*, pct. 28; *Stanev împotriva Bulgariei* (MC), pct. 229; *Baka împotriva Ungariei* (MC), pct. 120; *Naït-Liman împotriva Elveției* (MC), pct. 114]1. În plus, limitările nu sunt compatibile cu art. 6 § 1 decât dacă urmăresc un scop legitim și dacă există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat [*Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții împotriva României* (MC), pct. 89; *Naït-Liman împotriva Elveției* (MC), pct. 115].

24. În decizia *Lovrić împotriva Croației* care privea excluderea unui membru al unei asociații, Curtea a subliniat că o limitare a dreptului de acces la o instanță pentru a contesta o astfel de decizie urmărește un „scop legitim”, care ține de autonomia organizațională a asociațiilor (Curtea a făcut referire la art. 11 din Convenție). Întinderea controlului jurisdicțional al unei astfel de decizii poate fi redusă, chiar și în mod semnificativ, însă persoana în cauză nu trebuie să fie privată de dreptul la o cale de atac jurisdicțională (pct. 71-73).

25. Art. 364 ind. 1 alin. (10) CPP, în redacția actuală, instituie o ingerință evidentă în dreptul la o instanță și accesul liber la justiție, care este contrară art. 20 al Constituției și implicit art. 6 par. 1 al CEDO, din considerentele care succed:

- a. Dreptul la recurs în cazul sentințelor prin care se soluționează, în latura civilă, o cauză penală examinată conform procedurii în baza probelor administrate la faza de urmărire penală, este practic unul „irealizabil”, în cazul părților vătămate, în condițiile în care această normă prevede sintagma „doar” care limitează expres cadrul în care recursul poate fi depus, în astfel de cazuri („(10) Sentința adoptată în condițiile prezentului articol poate fi atacată cu recurs, invocându-se doar erorile procesuale și măsura de pedeapsă stabilită”).
- b. De facto, deși pe de o parte legiuitorul permite lui Șpac A. de a evolua în calitate de parte vătămată și parte civilă în cadrul procesului penal (art. 58-62 CPP) și de a depune acțiune civilă în procesul penal (art. 219-229 CPP), aceste drepturi sunt pur-declarative, pe fondul imposibilității de a contesta soluția primei instanțe, în latura acțiunii civile în procesul penal.
- c. Deci, norma vizată este contrară sarcinilor procesului penal (art. 1, 2 CPP) dar și scopul reparativ în procesul penal și legi penale, în cadrul cărora partea vătămată dispune de dreptul de a obține repararea (deplină) a prejudiciului cauzat prin infracțiune.
- d. În redacția actuală, norma supusa controlului de neconstituționalitate, afectează „în substanță” dreptul de acces liber la justiție, în fața instanței de recurs.

40

Încălcarea art. 54 alin. (1)-(3) al Constituției.

26. În temeiul art. 54 al Constituției: "(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. (2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restricțiuni decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanime recunoscute ale dreptului Internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității Justiției. (3) Prevederile alinatele (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24".

27. Conform celor expuse mai sus, în redacția actuală, contrar restricțiilor impuse de art. 54 alin. (3) al acestei norme constituționale, art. 364 ind. 1 alin. (10) CPP restrînge dreptul de „acces liber la justiție” părții vătămate, în cauzele penale examinate conform art. 364/1 CPP, în procedura în baza probelor administrate la faza de urmărire penală, în partea soluționării acțiunii civile în procesul penal, deși aceste restricții sunt prohibite expres de Constituției, în speță fiind incident un drept constituțional fundamentat (art. 20 al Constituției) de la care nu se admite derogări.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

15. 1. *Declararea neconstituțională a următoarelor prevederi:*

- a. art. 364/1 alin. (10) Cod de procedură penală al R.M., legea nr. 122-XV din 14.03.2003; în partea în care nu acordă dreptul părții vătămate de a contesta, cu recurs, sentința pronunțată în latura soluționării acțiunii civile în procesul penal, pronunțată la judecarea cauzei penale conform procedurii „în baza probelor administrate la faza de urmărire penală”.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

16. Nu sunt.

VII – LISTA DOCUMENTELOR

17.

- a) Copia mandatului avocațial;
- b) Copia buletinului de identitate al lui Șpac Alexandru;
- c) Copia sentinței din 27.12.2024;
- d) Copia cererii de recurs;
- e) Copia informației privind rolul CA Sud, sediul Comrat.

VIII – DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

18. Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul: or. Leova.

Data: „20” februarie, 2025

Av. Igor ŞCHEAU:

52

ÎNCHEIERE

26 februarie 2025

mun. Comrat

Colegiul judiciar al Curții de Apel Sud, sediul Comrat
în componență:

președintele completului, judecătorul
judecătorii

Mironov Andrei
Hudoba Valeri și Colev Grigori

examinând cererea avocatului Șcheau Igor în interesele părții vătămate Șpac Alexandr privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în legătură cu examinarea cauzei penale în privința lui Munteanu Ion, învinuit în comiterea infracțiunii, prevăzută de art. 287 alin. (2) lit.b) Cod penal RM,

c o n s t a t ă :

Pe rolul Curții de Apel Sud, sediul Comrat se află în examinare recursul depus de avocatul Șcheau Igor în interesele părții vătămate (părții civile) Șpac Alexandr împotriva sentinței judecătoriei Cimișlia, sediul Central din 27 decembrie 2024, adoptată în cauza penală de învinuire a lui Munteanu Ion în comiterea infracțiunii, prevăzută de art. 287 alin. (2) lit.b) Cod penal RM.

La data de 24 februarie 2025, avocatul Șcheau Igor în interesele părții vătămate Șpac Alexandr a depus cerere cu privire la expedierea la Curtea Constituțională a Republicii Moldova a sesizării acestuia în privința chestiunii privind excepția de neconstituționalitate a art.364¹ alin.(10) Cod de procedură penală al R.M., Legea nr.122-XV din 14.03.2003 (în vigoare la data de 16.08.2024): În partea în care nu acordă dreptul părții vătămate de a contesta, cu recurs, sentința pronunțată în latura soluționării acțiunii civile în procesul penal, pronunțată la judecarea cauzei penale conform procedurii în baza probelor administrate la faza de urmărire penală.

Examinând cererea avocatului Șcheau Igor privind expedierea la Curtea Constituțională a Republicii Moldova a sesizării cu privire la caz de excepție a neconstituționalității actelor juridice contestate, Colegiul consideră cererea depusă ca întemeiată și pasibilă admiterii din următoarele considerente.

Din conținutul cererii privind soluționarea cazurilor de excepție a neconstituționalității actelor juridice rezultă, că avocatul Șcheau Igor solicită a sesiza

în privința controlului constituționalității tezei din art.364¹ alin.(10) Cod de procedură penală al R.M., Legea nr.122-XV din 14.03.2003 (în vigoare la data de 16.08.2024): *În partea în care nu acordă dreptul părții vătămate de a contesta, cu recurs, sentința pronunțată în latura soluționării acțiunii civile în procesul penal, pronunțată la judecarea cauzei penale conform procedurii în baza probelor administrate la faza de urmărire penală.*

E de menționat că Curtea Constituțională în Hotărârea sa cu nr. 2 din 09 februarie 2016 "Pentru interpretarea art. 135 alin. (1) litere a) și g) din Constituția Republicii Moldova" a notat, că judecătorul nu-și expune opinia în privința temeiniciei sesizării sau constituționalității prevederilor contestate, ci se limitează doar de verificarea respectării următoarelor cerințe:

1) obiectul excepției intră în categoria actelor, cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Curtea Constituțională menționează, că controlul constituțional al prevederilor contestate **îl constituie competența exclusivă a Curții Constituționale**. Judecătorii instanțelor de drept comun nu au dreptul să refuze părților în sesizare Curții Constituționale, cu excepția circumstanțelor, indicate la paragraful 82.

Astfel, instanța de recurs menționează, că în baza art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. g) Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit. g) Codul jurisdicției constituționale, control asupra constituționalității legilor îl exercită Curtea Constituțională.

Conform prevederilor art. 7 Cod de procedură penală, (1) Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod.

(2) Dacă există neconcordanțe între prevederile tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și prevederile prezentului cod, prioritate au reglementările internaționale.

(3) În cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității acestora.

(3¹) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

(3²) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune în termen de 5 zile prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează continuarea examinării în fond a cauzei. Însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă, cu excepția examinării demersurilor privind măsurile procesuale de constrângere. Instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională în termen de 5 zile de la data emiterii încheierii.

În lumina celor expuse mai sus, Colegiul consideră, că prevederile actelor juridice, contestate de către avocatul Șcheau Igor în interesele părții vătămate Șpac Alexandr, constituie obiectul verificării constituționalității.

De asemenea, sesizarea privind cazul de excepție a neconstituționalității actelor juridice contestate a fost depusă de către partea la proces, și această dispoziție a normei de drept nu a constituit obiectul verificării asupra constituționalității.

Din motiv, că dispoziția contestată a normei de drept nu a fost supusă unei verificări constituționale și urmează a fi aplicată la examinarea acestei cauze în recurs, ținând cont de faptul, că instanța nu urmează să se expună în privința temeiniciei acestei sesizări sau corespunderii dispoziției contestate cu constituția, Colegiul consideră necesar de a admite cererea avocatului Șcheau Igor în interesele părții vătămate Șpac Alexandr privind expedierea la Curtea Constituțională a sesizării în privința chestiunii controlului constituționalității tezei din art.364¹ alin.(10) Cod de procedură penală al R.M., Legea nr.122-XV din 14.03.2003 (*în vigoare la data de 16.08.2024*): „Sentința adoptată în condițiile prezentului articol poate fi atacată cu recurs, invocându-se doar erorile procesuale și măsura de pedeapsă stabilită”. În partea în care nu acordă dreptul părții vătămate de a contesta, cu recurs, sentința pronunțată în latura soluționării acțiunii civile în procesul penal, pronunțată la judecarea cauzei penale conform procedurii în baza probelor administrate la faza de urmărire penală, cu art.16 alin.(2), art.20 alin. (1),(2) și art.54 din Constituția Republicii Moldova.

E de menționat că prin încheierea Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 16 octombrie 2024, a fost admisă cererea analogică a avocatului Șcheau Igor în interesele părții vătămate Șpac Alexandr privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, fiind sesizată Curtea Constituțională în privința controlului constituționalității tezei din art.364¹ alin.(10) Cod de procedură penală al R.M., care însă până la moment nu a fost soluționată, or, Curtea de Apel nu a recepționat careva încheieri în acest sens.

În legătură cu admiterea cererii avocatului Șcheau Igor privind expedierea la Curtea Constituțională a RM a interpelării acestuia privind constituționalitatea normei juridice contestate, Colegiul menționează, că în conformitate cu pct. 81 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, potrivit prevederilor legale în momentul acceptării excepției de neconstituționalitate, judecătorul dispune, prin încheiere, suspendarea procesului.

Curtea reține, că suspendarea procesului până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate, este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze.

În baza celor expuse, conducându-se de prevederile art. art. 7, 341-342, 447 Cod de procedură penală al RM, Colegiul judiciar

d i s p u n e:

Se admite cererea avocatului Șcheau Igor în interesele părții vătămate Șpac Alexandr privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se sesizează Curtea Constituțională în privința controlului constituționalității tezei din art.364¹ alin.(10) Cod de procedură penală al R.M., Legea nr.122-XV din 14.03.2003 (în vigoare la data de 16.08.2024): „Sentința adoptată în condițiile prezentului articol poate fi atacată cu recurs, invocându-se doar erorile procesuale și măsura de pedeapsă stabilită”. În partea în care nu acordă dreptul părții vătămate de a contesta, cu recurs, sentința pronunțată în latura soluționării acțiunii civile în procesul penal, pronunțată la judecarea cauzei penale conform procedurii în baza probelor administrate la faza de urmărire penală.

Se suspendă dezbaterile judiciare până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele completului,

Judecător:

MIRONOV Andrei

Judecător:

HUDOBA Valeri

Judecător:

COLEV Grigori